

ความเห็นส่วนตัว
ของ นายปัญญา อุดชาชน ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๑/๒๕๖๒

เรื่องพิจารณาที่ ๑/๒๕๖๑

วันที่ ๑๓ กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๕๖๒

ประเด็นวินิจฉัย

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๕๘/๑ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๗ วรรคหนึ่ง และวรรคห้า หรือไม่

ความเห็น

หลักการดำเนินการพิจารณาคดีของศาลประกอบด้วยขั้นตอนที่สำคัญจำนวน ๓ ขั้นตอน คือ ขั้นตอนการเตรียมความพร้อมการสืบพยาน (Main Trial : Preparation of the Hearing) ขั้นตอนการเปิดกระบวนการพิจารณาคดี (Main Trial : Opening) และขั้นตอนการสืบพยาน (Main Trial : Taking Evidence) กล่าวคือ ขั้นตอนการเตรียมความพร้อมการสืบพยาน หมายถึง การตรวจสอบว่ามีพยานขึ้นไต่ถามที่ควรนำมาเข้าสู่การพิจารณาคดี โดยพยานต่าง ๆ อาจได้มาจาก พนักงานอัยการ จำเลยและผู้พิพากษา ทั้งนี้ ผู้พิพากษาอาจต้องการพยานหลักฐานเพิ่มเติม หรือตัดพยานหลักฐานที่คิดว่าไม่จำเป็นก็ได้ แต่หากจะเพิ่มหรือตัดพยานหลักฐานต้องแจ้งให้คู่ความ ทั้งสองฝ่ายทราบและยินยอม ดังนั้น ระยะเวลาการสืบพยานจึงขึ้นอยู่กับกรอบตารางเวลา การนัดสืบพยานอย่างเหมาะสมและดุลพินิจของผู้พิพากษา ส่วนขั้นตอนการเปิดกระบวนการพิจารณาคดี หมายถึง การตรวจสอบพยานหลักฐานอีกครั้งหนึ่งที่จะนำเข้ามาในชั้นการพิจารณาคดีของศาล และขั้นตอนการสืบพยาน หมายถึง การใช้ดุลพินิจของศาลในการที่จะเลือกสืบพยานใดก่อน ทั้งนี้คู่ความสามารถแนะนำลำดับที่จะให้ศาลสืบพยานได้แต่ไม่ได้ผูกมัดศาลที่จะต้องทำตาม การสืบพยานจำเป็นต้องกระทำโดยเปิดเผยต่อสาธารณะ ยกเว้น เพื่อป้องกันความเสียหายที่เกิดขึ้น ต่อผู้เสียหายในคดีอุกฉกรรจ์ เป็นต้น

บทบัญญัติพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๙๘/๑ ได้ถูกแก้ไขเพิ่มเติมขึ้นตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๔ มาตรา ๕๖ เพื่อใช้บังคับกับการดำเนินคดีอาญากับเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งมิใช่ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ซึ่งเป็นการบัญญัติเพิ่มเติมขึ้น โดยมีหลักการเดียวกันกับการดำเนินคดีอาญากับผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองในกระบวนการพิจารณาของศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ที่บัญญัติให้ศาลยึดรายงานและสำนวนคดีของคณะกรรมการ ป.ป.ช. เป็นหลักในการพิจารณา และศาลมีอำนาจไต่สวนหาข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานเพิ่มเติมได้ตามที่เห็นควร และถือว่าเป็นวิธีพิจารณาคดีในระบบไต่สวนที่ให้ศาลค้นหาความจริงไม่ว่าจะเป็นคุณหรือเป็นโทษแก่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง ศาลมีอำนาจตรวจสอบและแสวงหาข้อเท็จจริงตามความเหมาะสม สามารถรับฟังพยานหลักฐานนอกเหนือจากพยานหลักฐานของคู่ความ อีกทั้งยังเปิดโอกาสให้แก่คู่ความในการโต้แย้งคัดค้านพยานหลักฐานเพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงที่ถูกต้องตรงตามความจริงที่เกิดขึ้น ซึ่งเป็นวิธีพิจารณาคดีในระบบไต่สวนเช่นเดียวกับวิธีพิจารณาคดีตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๖ วรรคหนึ่ง และวรรคสอง และพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ พ.ศ. ๒๕๕๕ มาตรา ๖ วรรคหนึ่ง

เมื่อพิจารณาพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๙๘/๑ วรรคหนึ่ง และวรรคสอง ประกอบระเบียบที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาว่าด้วยการดำเนินกระบวนการพิจารณาโดยใช้ระบบไต่สวนกับเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งมิใช่ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองตามมาตรา ๒๗๕ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๕๖ แล้ว เห็นว่าอำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ในการไต่สวนข้อเท็จจริงเพื่อดำเนินคดีอาญาต่อเจ้าหน้าที่ของรัฐตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ เป็นการแสวงหาข้อเท็จจริงเบื้องต้นอันเป็นกระบวนการก่อนฟ้องคดีอาญาต่อศาล ซึ่งมีได้เทียบเท่ากับการดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีของศาลแต่อย่างใด จำเลยหรือผู้ถูกกล่าวหาย่อมมีสิทธิในการได้รับการพิจารณาคดีจากศาลที่เป็นผู้มีหน้าที่ค้นหาความจริง วิเคราะห์ และบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้อง บทบัญญัติแห่งกฎหมายมาตราดังกล่าวเพียงแต่บัญญัติให้ศาลที่มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีนำรายงาน

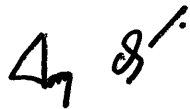
และสำนวนคดีของคณะกรรมการ ป.ป.ช. มาเป็นหลักในกระบวนการพิจารณาเท่านั้น จึงไม่ได้เป็นบทบังคับให้ศาลที่มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีต้องรับฟังข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานเป็นยุติตามที่ปรากฏในรายงานและสำนวนคดีของคณะกรรมการ ป.ป.ช. แต่ประการเดียว ศาลยังคงมีอำนาจวินิจฉัยชี้ว่าหน้าพยานหลักฐานแห่งคดีตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒๒๖ และมาตรา ๒๒๗/๑ และมีอำนาจเรียกสำนวนการสอบสวนจากพนักงานอัยการมาเพื่อประกอบการวินิจฉัยได้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๗๕ ส่วนโจทก์ยังต้องมีภาระการพิสูจน์การกระทำและเจตนาของจำเลยให้ครบองค์ประกอบความผิดเช่นเดียวกับความผิดอาญาทั่วไป และจำเลยยังคงมีสิทธิในการต่อสู้คดี เสนอพยานหลักฐาน รวมทั้งโต้แย้งพยานหลักฐานของกลุ่มความอีกฝ่ายหนึ่งได้ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๕๘/๑ วรรคหนึ่ง และวรรคสอง จึงไม่ได้จำกัดสิทธิของจำเลยในการต่อสู้คดี อีกทั้งไม่ได้เป็นบทบัญญัติที่เป็นข้อสันนิษฐานตามกฎหมายที่มีผลเป็นการสันนิษฐานความผิดของจำเลยแต่อย่างใด และไม่ได้เป็นการผลักระการพิสูจน์ความบริสุทธิ์ให้ตกแก่จำเลย บทบัญญัติแห่งกฎหมายมาตราดังกล่าวจึงไม่ขัดหรือแย้งต่อหลักนิติธรรม และไม่เพิ่มภาระหรือจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลเกินสมควรแก่เหตุตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖

ส่วนที่จำเลยทั้งสามโต้แย้งว่าพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๕๘/๑ วรรคหนึ่ง และวรรคสอง เป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่มีการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมเพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องสถานะของบุคคลจากการเป็นข้าราชการและเจ้าหน้าที่ของรัฐนั้น เห็นว่า การดำเนินคดีอาญากับเจ้าหน้าที่ของรัฐเพื่อรักษาผลประโยชน์สาธารณะ แม้จะมีความแตกต่างไปจากบุคคลธรรมดา แต่ก็มีเจตนารมณ์เพื่อปราบปรามการทุจริตในวงงานราชการที่เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ส่วนรวม แต่กระบวนการพิจารณาคดีดังกล่าวได้คุ้มครองสิทธิของจำเลยอย่างเท่าเทียมกันระหว่างบุคคลธรรมดาและเจ้าหน้าที่ของรัฐ บทบัญญัติแห่งกฎหมายมาตราดังกล่าวไม่ใช่การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม เพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องสถานะของบุคคลจากการเป็นข้าราชการและเจ้าหน้าที่ของรัฐแต่อย่างใด จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อหลักนิติธรรมและรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗ วรรคหนึ่ง และวรรคห้า

ส่วนพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๕๘/๑ วรรคสาม ที่บัญญัติให้นำบทบัญญัติในวรรคหนึ่งและวรรคสองมาใช้บังคับกับการพิจารณาพิพากษาคดีของศาลทหารนั้น ไม่ใช่บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลอุทธรณ์

แผนกคดีทุจริตและประพฤติมิชอบจะใช้บังคับแก่คดี และไม่เกี่ยวข้องกับคำโต้แย้งของจำเลยทั้งสาม จึงไม่จำเป็นต้องวินิจฉัย

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๕๘/๑ วรรคหนึ่ง และวรรคสอง ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ และมาตรา ๒๗ วรรคหนึ่ง และวรรคห้า



(นายปัญญา อุดชาชน)

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ